

Problematika regulace pýru plazivého v ozimé řepce – optimální čas k aplikaci herbicidů

doc. Ing. Jan Mikulka, CSc.,

Národní centrum zemědělského a potravinářského výzkumu, v.v.i.

Praha – Ruzyně

Foto: Jan Mikulka

Pýr plazivý (*Elytrigia repens*) patří již řadu let mezi nejrozšířenější vytrvalé plevely na orné půdě. Jeho reprodukce a šíření do okolí je podporováno hlavně nekvalitním zpracováním půdy, posunem k technologiím minimálního zpracování půdy, nevhodným střídání kulturních rostlin v osevním postupu i chybami při používání herbicidů. Rostliny pýru plazivého jsou konkurenčně silné vůči kulturním rostlinám, ale i vůči ostatním plevelům. Kořenový systém je rozložen na rozdíl od pcháče rolního převážně do hloubky 20 – 25 cm, tedy ve vrstvě rozrušované zpracováním půdy. Při využívání technologií minimálního zpracování půdy zasahuje převážně kořenový systém (kořenové výběžky) do 10–15 cm, maximálně 20 cm. Na orné půdě se rostliny pýru plazivého rozmnožují především vegetativně, kořenovými výběžky. Důležité je nepodceňovat rozmnožování generativní (obilkami). Obilky mají po dozrání vysokou klíčivost. Vzešlé semenáče unikají pozornosti a bývají často zdrojem zaplevelení pýrem plazivým. Používáním špatně vyčištěného osiva převážně z vlastní produkce mohou být semena šířena i na pozemky, kde se pýr dosud nevyskytuje. Regenerační schopnost kořenových výběžků je velmi vysoká, zvláště ve vlhčích periodách. Právě průběh letošního roku významně přispěl k šíření pýru plazivého na polích. Chladný a srážkově bohatý červen, červenec a částečně i srpen podpořily růst vytrvalých plevelů. Především pýr plazivý, ale i pcháč rolní byly schopny vytvořit v takovýchto podmínkách obrovské množství kořenových výběžků s pupeny. Podobně reagují vytrvalé plevely za vlhkého podzimu. Jsou-li však kořenové výběžky po rozrušení zpracováním půdy vystaveny suchu, rychle odumírají. Kořenový systém pýru plazivého vylučuje do půdy látky, které působí na ostatní rostliny (plodiny i plevely) silně fyto toxicky. Jsou alelopaticky vysoce aktivní. Především na brukvovité rostliny, zvláště řepka a hořčice jsou vůči těmto látkám vysoce citlivé. Tyto látky jsou vylučovány jak živými rostlinami, tak i odumírajícími rostlinami (kořeny) pýru plazivého. Po aplikacích účinných herbicidů na pýr plazivý a při následném odumírání dochází k silnému uvolňování těchto látek do půdy. Právě alelopatické působení pýru způsobuje v řadě případů špatný stav porostů ozimých řepky na pozemcích silně zaplevelených pýrem plazivým i po úspěšných aplikacích herbicidů. K regulaci pýru plazivého je vhodné přistupovat komplexně a konkrétně analyzovat příčiny vzniku silného výskytu pýru na daném pozemku. Základem je omezení jednostranného upřednostnění ozimů a ozimé řepky a zařazení do sledu plodiny, umožňující cílený zásah herbicidů. Rostlinám pýru plazivého nevyhovuje hluboké zpracování půdy. Rozrušené a hluboko zaklopené kořenové výběžky obtížně regenerují. Nedostatky ve struktuře osevních sledů, zpracování půdy i agrotechnice jsou pak kompenzovány herbicidními přípravky. Zemědělci mohou využít poměrně široký sortiment herbicidů do celé řady plodin. Pro zajištění účinné regulace plevelů je však nutné, aby aplikace herbicidů navazovaly na předcházející agrotechnická opatření.

Poměrně známá je přímá závislost účinku herbicidů na délce kořenových výběžků. Rostliny, které nebyly dostatečně rozrušeny předcházejícím zpracováním půdy, po aplikaci herbicidů poměrně rychle regenerují. Rostliny vyrašené z dokonale rozřezaných kořenových výběžků, nepřesahujících délku 10–15 cm nejsou schopny po aplikaci herbicidů regenerovat. Správně načasována aplikace významně potlačí pýru plazivý. Dokonale rozrušené kořenové výběžky při suchu rychle zavadají a postupně odumírají. Ve vlhku však vykazují vysokou regenerační schopnost a raší velmi vyrovnaně. To umožňuje účinně využít účinku postemergentních graminicidů při podzimních aplikacích. Vlivem nedostatku zásobních látek rostliny pýru plazivého rychle odumírají. U cílených aplikací graminicidů je nutné respektovat, že se vhodný termín aplikace proti výdrolu obilnin a pýru plazivému v řadě případů nekryje. Pouze za vlhka dochází ke vzcházení výdrolu i rašení pýru ve stejném termínu. Za sucha zpravidla výdrol vzchází dříve, než rostliny pýru plazivého regenerují. Tomu je nutné přizpůsobit i termíny aplikací. Optimální termín aplikace na pýru plazivý je, když rostliny pýru vytvoří 2–3 listy, což odpovídá výšce 15–20 cm. Časnější aplikace jsou rizikové, jelikož bývá zpravidla zasažena pouze část vyrašených výhonů, velmi často podstatná část rostlin raší až po aplikaci a nebývá herbicidem zasažena. Opožděné aplikace herbicidů jsou též rizikové, a to především z důvodu postřiků až na samém konci vegetační doby pýru plazivého, kdy je translokace účinné látky herbicidů do kořenů již nedostatečná. Po pozdních aplikacích na podzim zpravidla rostliny pýru plazivého velmi silně regenerují na jaře. Sortiment herbicidů pro použití na podzim v řepce je poměrně široký. Základem pro dosažení spolehlivého účinku je však schopnost rychlé translokace do kořenů. Celkově je účinek spolehlivější za předpokladu předcházejícího důkladného rozrušení kořenového systému pýru plazivého při zpracování půdy a předseťové přípravě před setím řepky ozimé. Tím omezíme riziko následné regenerace pýru plazivého po aplikaci.

Pro optimální účinek je vhodné použít herbicidy s účinnými látkami (*Propaquizafop*, *Fluazifop-P*, *Quizalofop-P-ethyl aj.*) dle registru povolených přípravků:

[Vyhledávání v registru přípravků](#)

Pýr plazivý se zpravidla vyskytuje v ohniscích

Pýr je schopen regenerovat i z malých částí oddenků

Oddenky jsou kryty ostrou šupinou

Oddenky zasahují do hloubky 20 cm